

ЛИТЕРАТУРА

1. Стратегии развития легкой промышленности России на период до 2020 года (Источник: Минпромторг России) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.minpromtorg.gov.ru/ministry/strategic/sectoral/3>

2. Сайт продовольственной и сельскохозяйственной организации Объединенных наций [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.fao.org/index_en.htm

3. **Иванова М. М.** Роль повышения квалификации и переподготовки кадров в повышении экономической эффективности предприятия : сб. науч. ст. / М. М. Иванова // Непрерывное образование-2011 : Международная научно-методическая конференция / В 2-х книгах. Книга 1. – М. : РосЗИТЛП, 2011. – С. 129 – 132.

4. Концепция федеральной целевой программы «Развитие льняного комплекса России на период до 2020 года» (Источник: Минсельхоз России) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : mcs.ru/documents/file_document/show/18529.133.htm

5. Концепция долгосрочного социально-экономического развития Российской Федерации на период до 2020 года [Текст] [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc;base=LAW;n=90601>

6. Стратегия инновационного развития Российской Федерации на период до 2020 года (Источник: Минэкономразвития России) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.economy.gov.ru/minec/activity/sections/innovations/doc20101231_016

7. Стратегии социально-экономического развития федеральных округов (Источник: Минрегионразвития России) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.minregion.ru/activities/territorial_planning/strategy/federal_development/

8. **Иванова М. М.** Современное положение швейной промышленности в России : сб. науч. ст. / М. М. Иванова // Теоретические знания – в практические дела : XII Международная научно-инновационная конференция аспирантов, студентов и молодых ученых с элементами научной школы. / В двух частях. Ч. 1. – Омск : Филиал ГОУ ВПО «РосЗИТЛП» в г. Омске, 2011. – С. 234 – 238.

УДК 631.151.2:633.853.494(477)

ХАРАКТЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ РІПАКІВНИЦТВА В АГРОФОРМУВАННЯХ УКРАЇНИ

БЕЛЕНКОВА М. І., СИНИЦЯ Ю. С.

УДК 631.151.2:633.853.494(477)

Беленкова М. І., Синиця Ю. С. Характерні особливості інтенсифікації ріпаківництва в агроформуваннях України

У статті проаналізовано вплив рівня інтенсифікації на показники ефективності вирощування озимого ріпаку з огляду на його домінуючі позиції. Встановлено кількісну залежність урожайності досліджуваного різновиду олійної культури від величини витрат на гектар зібраної площі.

Ключові слова: ріпаківництво, озимий ріпак, виробництво, витрати, урожайність, ефективність.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 4.

Беленкова Марія Іванівна – кандидат економічних наук, професор, кафедра бухгалтерського обліку та аудиту, Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва (Харківська обл., Харківський район, п/в «Комуніст-1», 62483, Україна)

Синиця Юлія Сергіївна – аспірантка, кафедра бухгалтерського обліку та аудиту, Харківський національний аграрний університет ім. В. В. Докучаєва (Харківська обл., Харківський район, п/в «Комуніст-1», 62483, Україна)

E-mail: julia_sinitza@meta.ua

УДК 631.151.2:633.853.494(477)

Беленкова М. И., Синица Ю. С. Характерные особенности интенсификации рапсоводства в агроформированиях Украины

В статье проанализировано влияние уровня интенсификации на показатели эффективности выращивания озимого рапса, учитывая его доминирующие позиции. Установлена количественная зависимость урожайности изучаемого вида масличной культуры от величины затрат на гектар убранный площади.

Ключевые слова: рапсоводство, озимый рапс, производство, затраты, урожайность, эффективность.

Рис.: 1. **Табл.:** 2. **Библ.:** 4.

Беленкова Мария Ивановна – кандидат экономических наук, профессор, кафедра бухгалтерского учета и аудита, Харьковский национальный аграрный университет им. В. В. Докучаева (Харьковская обл., Харьковский район, п/о «Коммунист-1», 62483, Украина)

Синица Юлия Сергеевна – аспирантка, кафедра бухгалтерского учета и аудита, Харьковский национальный аграрный университет им. В. В. Докучаева (Харьковская обл., Харьковский район, п/о «Коммунист-1», 62483, Украина)

E-mail: julia_sinitza@meta.ua

UDC 631.151.2:633.853.494(477)

Belenkova M. I., Sinitza Y. S. Characteristic Features the Intensification Growing of Rapeseed at Agricultural Enterprises of Ukraine

The impact of intensification level on efficiency indicators of growing winter rapeseed, due to its dominant position, are analyzed in the article. It was established a quantitative relationship of the studied species yields the value of oilseed costs per hectare of harvested area.

Key words: growing of rapeseed, winter rapeseed, production, costs, crop yield, efficiency.

Pic.: 1. **Tabl.:** 2. **Bibl.:** 4.

Belenkova Mariya I. – Candidate of Sciences (Economics), Professor, Department of Accounting and Auditing, Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev (Kharkivska obl., Kharkivskiy rayon, p/v «Komunist-1», 62483, Ukraine)

Sinitza Yuliya S. – Postgraduate Student, Department of Accounting and Audit, Kharkiv National Agrarian University named after V. V. Dokuchaev (Kharkivska obl., Kharkivskiy rayon, p/v «Komunist-1», 62483, Ukraine)

E-mail: julia_sinitza@meta.ua

Серед провідних напрямів, які сприяють підвищенню економічної ефективності аграрного виробництва, важливе місце виправдано належить інтенсифікації. Зазначений процес є складним і багатограним, а його основна мета зводиться до знаходження таких економічно обґрунтованих рівнів інтенсивності виробництва, які забезпечуватимуть найкраще функціонування галузей сільського господарства. Виходячи зі сказаного, інтенсифікація ріпаківництва має розглядатися з точки зору встановлення оптимального розміру понесених витрат у розрахунку на гектар зібраної площі ріпаку, за якого буде одержуватися максимальний вихід продукції з цієї площі та підвищуватиметься ефективність використання вкладених ресурсів. За таких обставин питання інтенсифікації вирощування ріпаку мають свої особливості та набувають посиленої актуальності.

Науковим підґрунтям для дослідження проблеми інтенсифікації аграрного виробництва виступають напрацювання В. Г. Андрійчука, П. С. Березівського, М. С. Віткова, Л. О. Дорогань, Н. П. Особи, В. Й. Шияна та інших. Вивчення окремих аспектів зазначеного процесу у ріпаківництві пов'язане з роботами багатьох вітчизняних дослідників, а саме Т. І. Лазаря, О. М. Лапи, Д. І. Мазоренка, Г. Є. Мазнева, І. Л. Маркова, А. В. Чехова, В. Щоткіна [1 – 4]. Разом із цим майже відсутні наукові розробки щодо аналізу досягнутого рівня інтенсифікації цієї галузі, що й зумовлює необхідність наших подальших пошуків у відповідному спрямуванні.

Метою даної публікації є виявлення та обґрунтування характерних особливостей інтенсифікації вирощу-

вання ріпаку в аграрних підприємствах нашої держави.

Дослідження здійснено на основі даних 2183 агроформувань України, що в 2011 р. вирощували і реалізовували озимий ріпак. Варто підкреслити, що даний різновид ріпаку взятий для дослідження через його домінуючі позиції в структурі посівів (91% проти 9% по ярому ріпаку). На початковому етапі роботи було проведено групування ріпакосіючих господарств за рівнем інтенсивності виробництва (витрати на гектар зібраної площі досліджуваної культури) та рівнем результативності інтенсифікації (урожайність ріпаку). Результати впливу величини витрат у розрахунку на гектар на показники ефективності вирощування озимого ріпаку містяться в такій таблиці (табл. 1).

Як бачимо, всю досліджувану сукупність було вирішено поділити на 10 груп з інтервалом в 500 грн/га (перша половина груп) та 1000 грн/га (решта груп). При цьому, 452 підприємства, або 21% витрачали на гектар зібраної площі цього різновиду ріпаку менше 2000 грн, 24% (534 агроформування) – більше 5000 грн, у решти підприємств – близько 55% – величина виробничих витрат варіювалася від 2000 до 5000 грн/га. Амплітуда коливань зазначеного показника виявилась значною – від 680 до 8581 грн – при середніх витратах на гектар озимого ріпаку в цілому по Україні в розмірі 4328 грн.

Аналізуючи наведені дані, слід зауважити, що зі зростанням величини витрат відбувалося цілком закономірне збільшення урожайності озимого ріпаку. Так, якщо в ріпакосіючих підприємств першої групи урожайність в середньому становила 4,7 ц/га, то в господарствах остан-

Таблиця 1

Групування сільськогосподарських підприємств України за витратами на 1 га зібраної площі озимого ріпаку (2011 р.)*

Групи підприємств за величиною витрат на 1 га, грн	Кількість підприємств у групі	Витрати на 1 га, грн	Зібрана площа на підприємство, га	Урожайність, ц/га	Валовий збір на підприємство, ц	Рівень товарності, %	Питома вага ріпаку у вирощуванні, %	Повна собівартість, грн/ц	Ціна реалізації, грн/ц	Маса прибутку (+), збитку (-) на 1 га, грн	Рівень рентабельності (збитковості), %
до 1000	107	680	122	4,7	579	83,5	3,9	189,56	364,19	829	92,1
1001 – 1500	150	1261	154	8,2	1256	81,2	6,4	197,08	377,55	1471	91,6
1501 – 2000	195	1759	147	9,9	1446	80,4	7,3	226,88	379,23	1502	67,2
2001 – 2500	195	2251	217	11,7	2526	81,4	8,7	237,02	381,33	1683	60,9
2501 – 3000	239	2734	250	12,3	3068	76,5	8,6	281,94	385,37	1269	36,7
3001 – 4000	430	3508	263	15,7	4117	85,8	11,2	284,98	396,87	1751	39,3
4001 – 5000	333	4478	300	18,8	5637	84,2	10,7	298,20	396,69	1848	33,0
5001 – 6000	231	5426	372	20,4	7582	89,6	11,6	333,29	407,02	1504	22,1
6001 – 7000	122	6377	493	22,5	11071	95,5	16,1	332,55	418,07	1921	25,7
понад 7000	181	8581	306	27,8	8493	93,7	11,4	360,66	417,77	1586	15,8
У середньому	2183	4328	266	17,3	4601	87,5	11,0	309,39	402,76	1613	30,2

* – сільськогосподарські підприємства, що звітують по ф. № 50 с-г.

Джерело: розраховано за даними Державного комітету статистики України.

ньої групи значення цього показника зросло в 5,9 раза та дорівнювало 27,8 ц/га. При цьому витрати на 1 га зібраної площі в досліджуваних групах зростали набагато істотнішими темпами (з першої по десятю групу їх розмір збільшився майже в 13 разів). Доречно також вказати на наявність чітко вираженої залежності між рівнем інтенсифікації та масштабами виробництва. Так, нарощування витрат було характерним для підприємств з більшими розмірами площі та валового збору ріпаку. Зазначене пояснюється кращими інвестиційними можливостями великотоварних агровиробників і виступає своєрідним аргументом на користь того, що концентрація є передумовою високоінтенсивного виробництва.

Привертає особливу увагу і той факт, що в міру зростання витрат спостерігалось збільшення рівня товарності. Так, якщо для перших груп підприємств значення цього показника знаходилося в межах 80 – 83%, то останні групи демонстрували найвищий його розмір – 94 – 96%. Відносно питомої ваги досліджуваної культури у виручці, зазначимо, що, незважаючи на незначні коливання, у цілому можна говорити про існування певного впливу інтенсивності виробництва на рівень спеціалізації в галузі. Про правомірність цього твердження свідчить відчутне зростання частки ріпаку у виручці з 3,9% (у групі, де витрачалось найменше ресурсів на гектар) до 11 – 16% (у групах господарств з високими витратами). Дана ситуація є цілком прогнозованою, адже зростання питомої ваги в міру нарощування витрат було зумовлене зростаючими масштабами виробництва і високим рівнем товарності.

Підсумки проведеного групування дали змогу також виявити ще одну закономірність: істотне випередження темпів зростання витрат над урожайністю призводить до постійного підвищення величини повної

собівартості 1 ц озимого ріпаку. Так, її розмір зріс з 189,56 грн/ц (у першій групі) до 360,66 грн/ц (в останній групі). У той же час добре помітним стало поступове збільшення ціни реалізації цієї олійної культури. Так, для агроформувань з мінімальними витратами на 1 га її розмір становив 364,19 грн/ц, тоді як для підприємств з рекордно високим їх рівнем ціна вже дорівнювала 417,77 грн/ц. Це дозволяє припустити, що господарства з вищим рівнем інтенсивності мають кращу якість вирощеного насіння та вигідніші ринкові позиції, а отже і сприятливіші умови реалізації. Як відомо, ці переваги досягаються агровиробниками за рахунок формування великих товарних партій, добре налагодженого довготривалого зберігання продукції та реалізації її в період з максимальним рівнем цін.

Виходячи з вищевикладеного, зазначимо, що зростання цін на озимий ріпак (14,7%) був відчутно меншим за темпи зростання його повної собівартості (90,3%). Така ситуація в кінцевому підсумку призвела до того, що зі зростанням витрат на гектар рівень рентабельності в групах постійно знижувався. Незважаючи на це, маса прибутку озимого ріпаку поступово зростала (з 829 грн/га в першій групі до 1921 грн/га в передостанній групі), правда при певних коливаннях.

Ефективна інтенсифікація ріпаківництва потребує зростання урожайності цієї олійної культури, адже високий її рівень є одним з пріоритетних факторів підвищення результативності виробництва насіння ріпаку. Беззаперечним аргументом в підтримку зазначеного виступають дані *табл. 2*. У першу чергу, відмітимо, що всю сукупність підприємств було поділено на 7 груп з однаковим інтервалом в 5 ц/га. Розмах коливань урожайності по сформованих групах виявився суттєвим – від 3,7 до 34,2 ц/га – при середньому значенні 17,3 ц/га.

Таблиця 2

Групування сільськогосподарських підприємств України за урожайністю озимого ріпаку (2011 р.)*

Групи підприємств за рівнем урожайності, ц/га	Кількість підприємств у групі	Середня урожайність, ц/га	Зібрана площа на підприємство, га	Валовий збір на підприємство, ц	Рівень товарності, %	Питома вага ріпаку у виручці, %	Виробничі витрати на 1 га, грн	Повна собівартість, грн/ц	Ціна реалізації, грн/ц	Маса прибутку (+), збитку (-) на 1 га, грн	Рівень рентабельності (збитковості), %
до 5,0	182	3,7	156	582	91,0	4,0	1579	472,28	377,20	-355	-20,1
5,1 – 10,0	432	7,9	183	1438	85,5	6,7	2577	373,78	385,43	92	3,1
10,1 – 15,0	517	12,6	268	3365	87,2	8,3	3560	349,20	396,09	590	13,4
15,1 – 20,0	459	17,5	316	5526	88,9	12,4	4515	310,59	402,98	1615	29,7
20,1 – 25,0	303	22,5	299	6706	88,5	10,9	5047	285,59	407,89	2746	42,8
25,1 – 30,0	147	27,3	406	11100	88,1	17,7	6255	308,46	412,69	2849	33,8
понад 30,0	143	34,2	282	9639	84,0	13,1	7197	249,97	400,84	5163	60,4
У середньому	2183	17,3	266	4601	87,5	11,0	4328	309,39	402,76	1613	30,2

* – сільськогосподарські підприємства, що звітують по ф. № 50 с.-г.

Джерело: розраховано за даними Державного комітету статистики України.

Результати проведеного групування переконливо свідчать, що в основу зростання урожайності озимого ріпаку покладено поступове збільшення розміру виробничих витрат, інакше кажучи, підвищення рівня інтенсивності виробництва. Так, величина витрат зросла з 1579 грн/га (перша група) до 7197 грн/га (сьома група), тобто в 4,6 раза. При цьому нарощування урожайності відбулося значно швидшими темпами (її розмір зріс в 9,2 раза), що в кінцевому підсумку призвело до закономірного зниження повної собівартості. Слід також зазначити, що в міру збільшення урожайності прослідковувалося постійне підвищення ціни реалізації, за виключенням останньої групи. Привертає увагу і той факт, що зі зростанням урожайності спостерігалось поглиблення рівня концентрації та спеціалізації досліджуваної галузі. Так, якщо розмір зібраної площі озимого ріпаку в агроформуваннях з найнижчою урожайністю дорівнював 156 га на підприємство, то в останніх групах господарств його значення істотно зросло та сягало 300 – 400 га. Те ж саме стосувалося і частки цієї культури у виручці від реалізації, яка збільшилась з 4,0 до 17,7%.

Усі вищеописані тенденції дають чітке пояснення загальній закономірності, за якої з підвищенням рівня урожайності відбувається зменшення збитковості та зростає обсяг прибутку. При цьому, якщо урожайність озимого ріпаку була нижче 5 ц/га, то його вирощування приносило збитки. У той же час, чим більше урожайність переважала відмітку в 5 ц/га, тим вищими ставали показники прибутковості. Отже, ріпакосіючі підприємства, які досягли максимальної реалізації генетичного потенціалу, одержали найкращу економічну віддачу у вигляді маси прибутку з гектара в середньому на рівні 5163 грн.

У контексті дослідження наступним етапом роботи стало використання кореляційно-регресійного аналізу для вивчення залежності урожайності ріпаку від величини

виробничих витрат в розрахунку на гектар. Здійснення такого аналізу було пов'язане з побудовою економетричних моделей прямої лінійної та параболічної форми зв'язку в середовищі Microsoft Office Excel 2010 (рис. 1).

Як відомо, у загальному вигляді регресійні рівняння мають параметр a_0 , який показує значення yx за умови, що $x = 0$. У нашому випадку ці рівняння не містять такого показника. Дана обставина пояснюється спеціально заданою умовою: отримання врожаю ріпаку без здійснення відповідних витрат є неможливим, а звідси, якщо витрати дорівнюють нулю, то і врожайність має дорівнювати нулю.

З графіку лінійного тренда видно, що нарощування витрат на гектар зібраної площі озимого ріпаку на 1 грн сприяло зростанню урожайності на 0,0037 ц/га. Значення коефіцієнта детермінації дало підстави говорити про те, що в середньому по Україні урожайність озимого ріпаку залежала від величини витрат на 36,7%. У свою чергу, розрахований коефіцієнт кореляції (0,606) вказав на існування прямого помірного зв'язку між досліджуваними величинами. Рівняння параболі другого порядку (побудоване на основі результатів групування) засвідчило, що зі зростанням виробничих витрат до певного рівня спостерігалось підвищення урожайності, подальше їх збільшення давало все менший ефект та ставало невірним. Такий стан справ дозволяє припустити, що в даній ситуації мав місце прояв дії закону спадної віддачі. Подальший аналіз на екстремум функції дав змогу виявити найсприятливіший рівень витрат за максимальної урожайності. Так, в Україні в цілому оптимальна величина витрат, за якої могла б бути одержана найвища технологічна ефективність озимого ріпаку, складала 9000 грн/га.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумки, хочеться відмітити, що проведений аналіз дав можливість виявити характерні особливості рівня інтенсифікації ріпаківництва. При цьому,

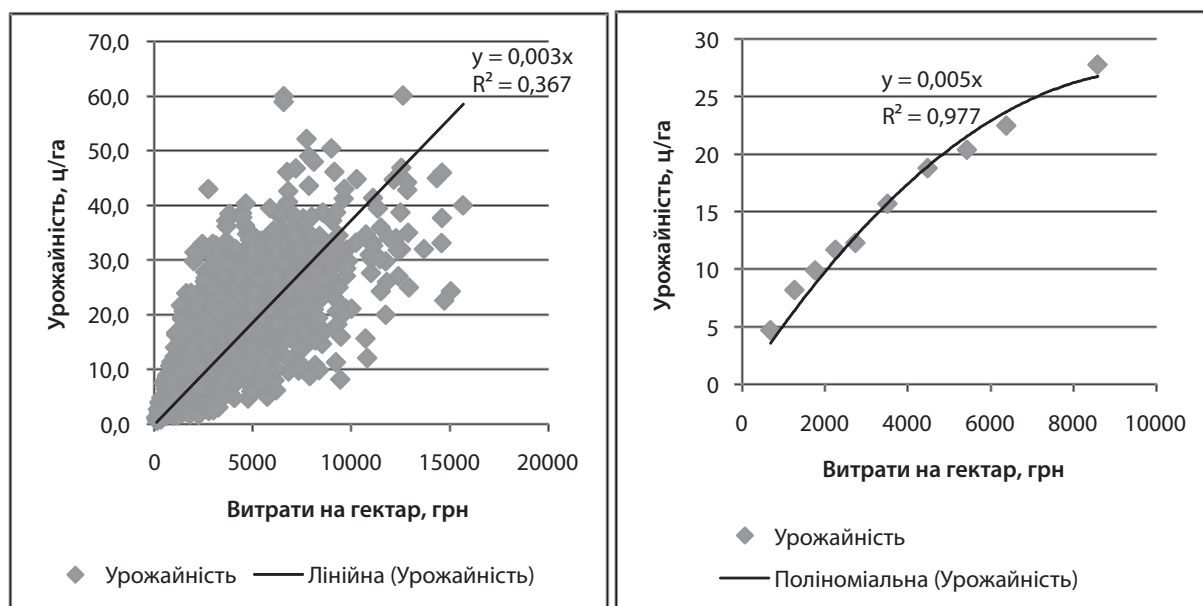

Рис. 1. Графіки залежності урожайності озимого ріпаку від витрат на гектар зібраної площі у агроформуваннях України, 2011 р.

варто зауважити, що кожне агроформування самостійно повинно вирішувати, яку стратегію при виборі інтенсивності виробництва йому обрати: мінімізації витрат (низький рівень інтенсивності і, як правило, низькі врожаї) або максимізації урожайності (отримання надвисокої урожайності шляхом максимальної інтенсивності виробництва). Як показує практика, обидві стратегії можуть бути економічно виправданими. Головна задача, на нашу думку, полягає в можливості їх вдалого поєднання (досягнення як високих рівнів технологічної ефективності, так і ресурсозбереження) з метою отримання найбільшої прибутковості від вирощування ріпаку. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтенсивна технологія вирощування озимого ріпаку в Україні / [Т. І. Лазарь, О. М. Лапа, А. В. Чехов та ін.]; за ред. О. М. Лапи. – К.: Універсал-Друк, 2006. – 102 с.
2. Інноваційні ресурсозберігаючі технології вирощування ріпаку / Д. І. Мазоренко, Г. Є. Мазнев, Л. М. Тищенко та ін.; за ред. Д. І. Мазоренко, Г. Є. Мазнев. – Х.: Майдан, 2008. – 142 с.
3. **Марков І.** Інтенсивна технологія вирощування ріпаку / І. Марков // Агробізнес сьогодні. – 2011. – № 10 (209). – С. 4 – 10.
4. **Щоткін В.** Шляхи інтенсифікації вирощування ріпаку / В. Щоткін // Пропозиція. – 2006. – № 4. – С. 42 – 45.

УДК 338.43 (477)

ЕФЕКТИВНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

БОВСУНОВСЬКИЙ В. В.

УДК 338.43 (477)

Бовсуновський В. В. Ефективність сільськогосподарського виробництва в аграрних підприємствах України

Проведено дослідження ефективності сільськогосподарського виробництва в аграрних підприємствах України. Проаналізовано основні тенденції та особливості функціонування сільгоспідприємств. Наведено динаміку рівня рентабельності основних видів продукції рослинництва і тваринництва. Визначено найбільш прийнятні напрями підвищення ефективності виробництва у сільськогосподарських підприємствах.

Ключові слова: агробізнес, ефективність, продуктивність, рентабельність, рослинництво, тваринництво.

Рис: 4. **Бібл.:** 5.

Бовсуновський Віктор Володимирович – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник, Інститут тваринництва НААН України (вул. 7-ї Гвардійської армії, 3, смт. Кулиничі, Харківський р-н, Харківська обл., 62404, Україна)

E-mail: bovsv@inbox.ru

УДК 338.43 (477)

Бовсуновский В. В. Эффективность сельскохозяйственного производства в аграрных предприятиях Украины

Проведено исследование эффективности сельскохозяйственного производства в аграрных предприятиях Украины. Проанализированы основные тенденции и особенности функционирования сельхозпредприятий. Приведена динамика уровня рентабельности основных видов продукции растениеводства и животноводства. Определены наиболее приемлемые направления повышения эффективности производства в сельхозпредприятиях.

Ключевые слова: агробизнес, эффективность, производительность, рентабельность, растениеводство, животноводство.

Рис.: 4. **Библ.:** 5.

Бовсуновский Виктор Владимирович – кандидат экономических наук, старший научный сотрудник, Институт животноводства НААН Украины (ул. 7-ой Гвардейской армии, 3, пгт. Кулинич, Харьковский р-н, Харьковская обл., 62404, Украина)

E-mail: bovsv@inbox.ru

UDC 338.43 (477)

Bovsunovskiy V. V. Efficiency of Agricultural Production in Agricultural Enterprises of Ukraine

It was investigated the efficiency of agricultural production in agricultural enterprises of Ukraine. The main trends and patterns of functioning farms was analyzed. It was defined the most appropriate ways to increase efficiency in agricultural.

Key words: agribusiness, efficiency, productivity, profitability, crops, livestock
Fig.: 4. **Bibl.:** 5.

Bovsunovskiy Viktor V. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Research Fellow, Institute of Animal Science NAAN of Ukraine (vul. 7-yi Gvardiyskoyi armiyi, 3, Kharkov area, Kharkov region, village Kulynychy, 62404, Ukraine)

E-mail: bovsv@inbox.ru

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, яка забезпечує продовольчу безпеку та незалежність нашої держави, дає значній частині сільського населення робочі місця. Він формує 15 – 17% валового внутрішнього продукту та близько 60% фонду споживання населення, займає провідне місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту і залишається практично єдиною галуззю, яка багато років поспіль забезпечує позитивне зовнішньоторговецьке сальдо [1].

Значний диспаритет цін став причиною економічно невиправданого перерозподілу прибутку із сільсько-

го господарства у торгівельні, переробні, обслуговуючі та інші галузі й сфери економіки. Як наслідок, сільське господарство, де разом із землею нині сконцентровано більше 40% капіталу держави, зайнято 13% працюючих і створюється 15% ВВП, не лише не отримує прибутків на рівні, що відповідав би місцю галузі в структурі економіки, а й взагалі збиткове [2, 3].

Незважаючи на позитивні зрушення, аграрний сектор економіки країни не виконує повною мірою свої функції, оскільки досягнутий приріст ефективності виробництва далеко не повністю забезпечує не тільки розширене, а й просте відтворення виробництва. Найбільш